

УДК 343

V. Matviychuk

A PERPETRATOR OF A CRIME OF VIOLATION OF INVIOABILITY OF PRIVATE LIFE UNDER CRIMINAL LEGISLATION OF UKRAINE

В.В. Матвійчук

аспірант кафедри

кримінального права, кримінології,

цивільного та господарського права

ВНЗ «Національна академія управління»

м. Київ

СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Питання, що стосуються суб'єкта злочину, передбаченого статтею 182 КК України, має істотне значення для юридичної науки та правозастосовної діяльності, а отже дослідження цієї проблеми є актуальною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. проблемами суб'єкта злочину, передбаченого статтею 182 КК України, на фрагментарно рівні займалися такі вчені, як: Ю.В. Гродецький, С. Гізімчук, В.І. Тютюгін, М.І. Мельник, М.І. Хавронюк, М.К. Гнетнев, О.М. Готін, М.В. Мазур, Н.В. Савченко, Ю.Л. Шуляк, М.О. Корбут та ін. Проте до цього часу ці проблеми не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає у з'ясуванні суб'єкта злочину Порухення недоторканності приватного життя за кримінальним законодавством України.

Основні результати дослідження. Проблема суб'єкта злочину і діяння, передбаченого ст. КК України 2001 року, має певну теоретичну розробку в кримінально-правовій науці [1, с. 137–147; 2, с. 23–28; 3, с. 8; 4, с. 58; 5, с. 20; 6, с. 3–4; 7, с. 1–260; 8, с. 30; 9, с. 1–318; 10, с. 1–36; 11, с. 133; 12, с. 82–84; 13, с. 130–141; 14, с. 232; 15, с. 1–104; 16, с. 1–189]. Суб'єктом злочину кримінальне право визнає фізичну осудну особу (людину), яка досягла до моменту вчинення злочину певного віку, що вимовно вчинила суспільно небезпечне діяння, заборонене кримінальним законом, і здатна понести за нього кримінальну відповідальність. [17, с. 348]. Тут необхідно зазначити, що вперше в КК України 2001 р. у ч. 1 ст. 18 дається законодавче визначення суб'єкта злочину: «Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого відповідно до цього Кодексу, може настати кримінальна відповідальність» [18], а також сформульоване визначення спеціального суб'єкта — ч. 2 ст. 18 КК

України; «Спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, що вчинила злочин у віці, з якого може бути дише певна особа» [18]. Відсутність будь якої з ознак загального, а для спеціального — ознак спеціального суб'єкта злочину виключає склад конкретного злочинного діяння й застосування до особи покарання. Ці вимоги стосуються і злочинів, передбачених ст. КК України. Значущість суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя потребує значної уваги до його дослідження, казано зокрема й до кваліфікації цього діяння за ознаками суб'єкта злочину та класифікації суб'єктів.

Аналіз юридичної, філософської, медичної і психологічної літератури окреслив основні теоретичні й методологічні проблеми вчення про суб'єкт злочину в науці кримінального прав. З дослідження цієї літератури видно, що під методологією розуміють, перш за все, вчення щодо принципів побудови, форм і способів науково-пізнавальної діяльності, вчення про структуру, логічної організації, а також щодо методів і засобів цієї діяльності [19, с. 164]. Виходячи із зазначеного, слід погодитися з думкою В. Г. Павлова, що методологія дає змогу представши вчення про суб'єкт злочину взагалі, а на нашу думку, і про суб'єкт досліджуваного злочину з історійко-філософських, правових, і теоретичних позицій, допомагає визначити найбільш перспективні напрями цього вчення, глибше пізнати логіку існуючих проблем, виявити і закріпити важливі пріоритети в їх дослідженні [9, с. 12]. Тому, ми переконані в тому. Що потрібно в цій роботі зупинитися на деяких теоретичних і методологічних положеннях суб'єкта злочину. Крім того, досконале вирішення проблеми суб'єкта злочину, передбаченого ст. 182 КК України, неможливе без осмислення теоретичних і методологічних проблем дослідження суб'єкта злочину та дискусійних питань вчення про суб'єкт злочину.

Термін «методологія» в літературі в широкому розумінні використовується як філософське вчення про методи пізнання [20, с. 365–367]. У вузькому розумінні під методологією розуміють сукупність пізнавальних засобів, розроблених на основі принципів всезагальної методології, що мають методологічне значення в конкретній сфері пізнання і практики [21, с. 13–14]. Крім того, під методологією розуміють систему принципів наукового дослідження, оскільки методологія визначає, якою мірою зібрані факти можуть слугувати й відповідати об'єктивному знанню [22, с. 24].

Маючи достатньо аргументовані визначення та підходи і провівши аналіз юридичної, філософської, медичної і психологічної літератури, окреслимо основні теоретичні й методологічні проблеми вчення про суб'єкт злочину в науці кримінального права, а також ті, що стосуються і суб'єкта злочину, передбаченого ст. 182 КК України.

Виходячи з викладеного, слід констатувати той факт, що формування цілого ряду методологічних основ вчення про суб'єкт злочину пов'язане з теоріями і правовими поглядами І. Канта, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха, І.Г. Фіхте та інших дослідників права, які мали великий вплив на розвиток правової думки в Україні. Так, у філософії І. Канта інтерес викликає: осмислення злочину і особи, що його вчинила; переконання, що злочин вчиняється за бажанням людини (за рішенням її волі); що суб'єкт злочину (як фізична особа) володіє

свободою волі [23, с. 120–137]. Натомість за кримінально-правовою теорією Г.В.Ф. Гегеля: злочинець — не просто об'єкт каральної влади держави, а суб'єкт права; воля і мислення являють собою щось єдине, оскільки воля не що інше, як мислення, яке перетворює себе в наявне буття і при цьому наявність волі є загальною умовою інкримінування; осудність як властивість особи, що вчинила злочин, свідчить про те, що суб'єкт, як мисляча істота, знав і хотів діяти певним чином [24; с. 89–165]. Л. Фейєрбах вважав, що злочин вчиняється не з чуттєвих спонукань, а зі свавілля вільної волі (як дія вільної волі злочинця) [25, с. 16–30]. І. Г. Фіхте наполягав на тому, що злочин залежить від свободи волі людини [26, с. 165]. З дослідженими А.А. Піонтковського, що кримінально-правові погляди І. Канта на проблему суб'єкта злочину були ідеалістичними, слід погодитися, натомість це ж питання Г.В.Ф. Гегелем розглядалося по суті у сфері абстрактного права, а погляди Л. Фейєрбаха були антиісторичними, тобто мали методологію критичної філософії [26, с. 17].

Багато питань, у тому числі, й те, що стосується суб'єкта злочину, відображені у філософії І. Канта, Г.В.Ф. Гегеля, І.Г. Фіхте, в подальшому розроблялися і досліджувалися різними правовими школами. Так, найвидатнішими теоретиками класичної школи кримінального права, що виникла в Європі у другій половині XVIII — початку XIX ст.ст., разом із Л. Фейєрбахом були К. Біндінг (Німеччина), Н. Россі, О. Гарро (Франція). В Україні такий напрям виник у XIX—XX ст.ст., і очолив його професор А.Ф. Кістяковський. У Росії представниками цього напрямку були М.С. Таганцев, Н.Д. Сергієвський. Ця школа кримінального права базувалася на метафізичній ніким і нічим не зумовленій свободі волі особи і відсутності кримінальної відповідальності неосудних. Протилежних поглядів дотримувалися представники антропологічної школи кримінального права, що виникла в кінці XIX ст. (засновники: Ч. Ломброзо, Р. Гарофало, Е. Феррі та ін.). Спираючись на методологію вульгарного матеріалізму і позитивізму, заперечуючи повністю вольову діяльність вони виробили вчення про злочинну людину. Іншими словами, вони стверджували, що злочини вчиняються, незалежно від суспільних умов і, як правило, природженими злочинцями. Представники соціологічної школи кримінального права (кінець XIX — початок XX ст.ст.) А. Прінс, І.Я. Фойніцький та інші виступили проти визнання свободи волі злочинця, наполягаючи, що його дії. Зумовлені соціальними факторами злочинності [27, с. 30]. По суті вони заперечували інститути кримінального права, вчення про склад злочину, не проводили різниці між поняттями: «осудність» і «неосудність». Злочинне діяння розглядалося, як вчинок розумної людини. Методологією цієї школи були філософія прагматизму і позитивізму. Вони вважали, що будь-який злочин вчиняється фізичною особою (людиною).

Якщо розглядати проблеми дослідження суб'єкта злочину з позиції методології теоретичних концепцій в українському і російському кримінальному праві, то, незважаючи на різне ставлення дореволюційних вітчизняних криміналістів до філософських і кримінально-правових теорій, у більшості своїй вони були єдині, що суб'єктом злочину може бути тільки фізична особа, і виступали проти кримінальної відповідальності юридичних осіб.

Проблема осудності і неосудності особи, яка вчинила злочин, що однією з основних у теорії кримінального права щодо суб'єкта злочину, вирішувалися представниками різних шкіл по різному. Що ж стосується віку суб'єкта як однієї із головних його ознак, то дослідження зводилося до різних класифікацій злочинних елементів, або до розгляду їх вікових особливостей з позиції особистісних особливостей злочинця. Звичайно, вивчення свободи волі, осудності, неосудності та інших питань, що пов'язані з поведінкою людини в суспільстві, неможливо обґрунтувати і вирішити поза проблемою суб'єкта злочину, з якою тісно пов'язані різні інститути кримінального права [28, с. 115; 9, с. 17–18].

В історичному аспекті, як нам видається, становить інтерес методологічний і теоретичний аналіз суб'єкта злочину в кримінальному праві і кримінальному законодавстві в радянський період розвитку СРСР та його складової — Української РСР. На нашу думку, правильно вважає Ю. А. Красіков, що після жовтневого перевороту доктрина соціалістичного права увібрала в себе реакційні положення соціологічної школи права, перекрутивши багато в чому класичний напрям [28, с. 35]. У перші роки існування радянської держави увага до вивчення суб'єкта злочину зі сторони юристів майже не приділялася. Це було пов'язане з тим, що кримінальне законодавство потребувало кардинальних змін [9, с. 18]. У цей період наука кримінального права з нових методологічних позицій стала вирішувати завдання з переосмислення кримінально-правових теорій, у тому числі й тих, що стосуються суб'єкта злочину.

У радянській період значний внесок у розвиток теорії і методології з проблем суб'єкта злочину зробили вчені Я.М. Брайнін, В.С. Орлов, А.А. Піонтковський, А.М. Трайнін, І.І. Карпець, В.М. Кудрявцев, Н.Ф. Кузнецова, Н.С. Лейкіна, Р.І. Міхеєв, В.Л. Тацій, С.С. Яценко, П.С. Матишевський, О.Я. Светлов, та інші. Але у зв'язку з відсутністю в теорії кримінального права послідовного, стрункого вчення про суб'єкт злочину, вченими допускалися методологічні помилки в характеристиці його ознак. Традиційно суб'єкт злочину характеризувався у вигляді одного із елементів складу злочину [9, с. 18]. На думку О.Ф. Шишова, у підручнику з кримінального права 1938 р. була допущена ще одна методологічна помилка, яка виразилася в тому, що соціальна суть інституту вини розглядалася в розділі «Суб'єкт злочину» [27, с. 87].

Загальноновизнаною думкою є та, що висвітлення питань методології в кримінально-правових дослідженнях та літературі цього ж напрямку щодо суб'єкта злочину обмежувалося лише вказівкою авторів на діалектичний матеріалізм, як всезагальний метод наукового пізнання, а приватно-наукові методи були в затінку і потребували дослідження. У той же час важливе значення для розуміння теоретичних і методологічних проблем поняття «суб'єкт злочину» мало дослідження радянськими та сучасними фахівцями в галузі кримінального права філософського поняття свободи волі в її матеріалістичному розумінні, а також таких ознак суб'єкта злочину, як вік, осудність і неосудність.

У науці кримінального права, як зазначалося раніше, склад злочину є необхідною і достатньою підставою притягнення осудної особи, що вчинила злочин, з урахуванням встановленого законом віку до кримінальної відповідаль-

ності, Структурну основу складу злочину становлять: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт і суб'єктивна сторона [29, с. 162]. Водночас А.М. Трайнін наполягав на тому, що суб'єкт злочину не може розглядатися в системі елементів складу злочину, оскільки людина не є елементом вчиненого нею злочинного діяння [30, с. 191]. Позиція А.М. Трайніна не здобула широкого визнання серед теоретиків кримінального права. Оспорювалося в теорії кримінального права і ствердження, що осудність і вік суб'єкта злочину не можна розглядати як ознаки, що належать до складу злочину (А.Н. Трайнін, Б.С. Нікіфоров та ін.). На переконання Н.С. Лейкіної, включення осудності і віку до основних ознак суб'єкта не є перетворенням злочинця в елемент вчиненого ним злочинного діяння, а є можливістю спробувати дати більш об'єктивну і всебічну характеристику конкретного складу злочину [31, с. 229–234]. Проте, на думку В.Г. Павлова, з якою слід погодитися, така позиція Н. С. Лейкіної є сумнівною [9, с. 19].

Важливою теоретичною основою в дослідженні суб'єкта злочину є вік, встановлений в законі, як обставина, що визначає настання кримінальної відповідальності за вчинене. Вік, як ознака суб'єкта злочину глибоко вченими практично не вивчена. Складність цієї проблеми полягає в тому, що вона пов'язана не тільки з природними, біологічними, але й соціально-психологічними властивостями людини, які мають враховуватися законодавцем при встановленні вікових меж для притягнення до кримінальної відповідальності. На певних історичних етапах вік, з якого наставала кримінальна відповідальність, встановлювався законодавцем по різному. Досить низькі межі настання кримінальної відповідальності зберігалися тривалий час. Загальна кримінальна відповідальність, згідно з чинним КК України, настає з 16 років, хоча на практиці і в теорії кримінального права це питання вирішується неоднозначно. Справа в тому, що деякі злочини, не обумовлені в законі, кримінальна відповідальність може наставати з 18 років або з 25 років. Це положення реалізується, коли мова йде про спеціальний суб'єкт злочину. У зв'язку з цим виникає необхідність навести в кримінальному законі конкретний перелік норм, що передбачають настання кримінальної відповідальності з 18 або з 25 років. Від віку, на нашу думку, залежить і структура складу злочину.

Одним із аспектів дослідження суб'єкта в теорії кримінального права є його осудність, тобто такий психічний стан, коли особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними [17, с. 204].

Важливою стороною дослідження суб'єкта злочину і, зокрема, суб'єкта складу злочину, передбаченого ст. 182 КК України є вивчення такого складного питання в науці кримінального права і кримінології, як співвідношення понять «суб'єкт злочину» і «особистість злочинця», які іноді ототожнюються. Методологічною основою дослідження цієї проблеми є як поглиблене вивчення самого злочинного діяння на різних етапах розвитку нашої держави, так і вдосконалення кримінального законодавства з метою збільшення ефективної боротьби зі злочинністю, у тому числі із екологічною злочинністю. Поняття «суб'єкт злочину» і «особистість злочинця» хоча й близькі, але не збігаються.

Крім того, вони мають різний обсяг, а саме — поняття «суб'єкт злочину» вужче, ніж поняття «особистість злочинця» [9, с. 23]. Поняття «суб'єкт злочин-

ну» ґрунтується на конкретних положеннях, сформульованих у кримінальному законі, і виходить із методологічних передумов філософських і кримінально-правових теорій [9, с. 23]. «Суб'єкт злочину» — це термін кримінально-правовий, який скоріше визначає юридичну характеристику особи, що вчинила злочин, і відрізняється від кримінологічного поняття «особистість злочинця» [9, с. 23]. Натомість «особистість злочинця» як більш об'ємне поняття, розкривається через соціальну суть особи, а також через складний комплекс ознак, властивостей, зв'язків, відносин, моральний і духовний світ, що характеризується її, взятих у взаємодії з індивідуальними особливостями і життєвими фактами, що лежать в основі злочинної поведінки [9, с. 23].

Крім того, стосовно суб'єкта злочину також існує проблема класифікації. Адже, як відомо, в юридичній літературі існують різні погляди на класифікацію суб'єктів злочину. Деякі автори стверджують, що ними можуть бути як приватні, так і службові особи [32, с. 36; 33, с. 522; 13, с. 131—141]. Інші вважають, що суб'єктами злочинів можуть бути будь-які особи [34, с. 9; 35, с. 22]. Існує думка, що суб'єктом злочину можуть бути як громадяни, так і службові особи [36, с. 42]. У теорії кримінального права суб'єкти злочинів також класифікуються на загальний і спеціальний [37, с. 830—899; 11, с. 120]. Така суперечлива класифікація суб'єктів злочину, їх тлумачення в науці кримінального права та судовій практиці не може надати допомоги судам та правоохоронним органам у справі боротьби зі злочинними проявами. Положення, що склалося, зумовлює необхідність більш поглибленого дослідження суб'єкта злочину, і зокрема, суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя.

З цією метою, перш за все, звернемося до термінології, що використовується авторами для позначення суб'єкта конкретного злочинного діяння. Так, В.В. Сташис, В.Л. Тацій, А.А. Піонтковський, В.А. Широков, Г. Вольфман, Б.М. Леонтьев, С.Б. Гавриш та інші, при визначенні суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя використовують термін «приватна особа». Автор підтримує позицію В. К. Матвійчука, що поняття «приватна особа» не зовсім точно відображає той зміст, який названі автори йому намагаються надати [38, с. 70], Перш ніж зробити спробу пояснити свою точку зору про це поняття, слід відзначити, що в кримінальному праві зміст терміна «приватна особа» до цього часу не був розроблений. Ним автори існуючих підручників з кримінального права, курсів кримінального права, монографічної літератури, навчальних посібників і статей називають суб'єктів складів, передбачених розділом V Особливою частиною Кримінального кодексу України. При цьому не дають пояснення, на відміну від поняття «службова особа», якими ж ознаками повинна володіти приватна особа. Разом з тим розробка ознак приватної особи має не тільки теоретичне, але й істотне практичне значення, на чому акцентував увагу В.К. Матвійчук [38, с. 70], що ми спробуємо аргументувати при визначенні суб'єкта злочину, передбаченого ст. 182 КК України. Щоб отримати з цього питання більш або менш вичерпну відповідь, важливо дійсно дати тлумачення терміна «приватна особа», з'ясувати, який зміст в нього вкладається, і що власне під ним треба розуміти, як його треба аргументувати. Згідно зі «Словарем русского языка» С. Ожегова, слово

«частый, — ое» означає «являющийся отдельной частью чего-либо, не общий, не типичный. Личный, не общественный, не государственный» [39, с. 717]. Близьке за значенням, хоча й вужче тлумачення терміна «приватний» пропонує «Толковый словарь русского языка» В. Даля: «частный, особенный, личный, ...; противополож. общий, общественный, ..., казенный, служебный» [40]. Дещо схоже розуміння дається терміну «приватний» у Великому тлумачному словнику сучасної української мови: «Який належить окремій особі (особам); не державний, не суспільний. Який стосується окремої особи (осіб) особистий // перев., у сполуч. зі сл. Життя. Не пов'язаний зі службовою або суспільною діяльністю. Який не має офіційного значення...виконується поза державною службовою...який не перебував на державній службі...Приватним способом: а) неофіційно; б) для окремої особи або поза державною службою...» [41, с. 926].

З існуючих тлумачень терміна «приватна», що є в словниках, звичайно ще не можна визначити ознаки приватної особи. Нам видається, що для цієї мети ще додатково необхідно скористатись тими положеннями, що є в чинному кримінальному законодавстві (ст. 364 КК України), як це робить В.К. Матвійчук у своїх працях, а саме: ознаками службової особи, а також ознаками неслужбової особи, що даються в юридичній літературі. Порівнюючи вказані ознаки й правові, що є на практиці, які налужать як до службової особи, так і до неслужбової, використовуючи для пояснення тлумачення терміна «приватна», що дається у словниках, спробуємо визначити ознаки суб'єкта приватної особи як суб'єкта злочину, передбаченого ст. 182 КК України.

Найбільш прийнятими, на наш погляд, є визначення і обґрунтування ознак суб'єкта злочину через діяльність і функції суб'єкта [38, с. 70–71], тобто функціональну діяльність такої особи. Зазначена позиція В.К. Матвійчука потребує лише певного уточнення, яке повинно мати таке наповнення: «крім діяльності і функцій суб'єкта (функціональної діяльності такої особи) ще необхідно в зазначеній динаміці врахування і відповідного статусу суб'єкта». Що ж стосується службових осіб, які дають вказівку на вчинення злочину або які його вчиняють особисто, то їх діяльність, згідно зі ст. 364 КК України, стосується здійснення постійно чи тимчасово функцій представників влади, а також до того, що вони обіймають постійно чи тимчасово на підприємствах, в установах чи організаціях, незалежно від форми власності, посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням [18]. Суть однієї функції, як це зрозуміло, виражається в безпосередньому управлінні людьми, виробничими, виховними, організаційними або технологічними процесами [42, с. 30–31; 43, с. 62–63; 44, с. 491–495]. Друга — охоплює коло обов'язків, пов'язаних з розпорядженням і управлінням державним, колективним або приватним майном, засобами виробництва та ін. [43, с. 62–63; 44, с. 495].

У частини суб'єктів, як свідчить це дослідження, функції та статус службової особи відсутні. Нам здається, що неможливо дати всебічне і об'єктивне визначення суб'єкта досліджуваного складу злочину (в частині, що стосується неслужбової особи) без розкриття змісту виробничих і професійних функцій, а також статусу такої особи, які такий суб'єкт виконує під час вчинення злочи-

ну. Ними є: 1) виробничі функції, у процесі яких відбувається процес виробництва; 2) професійні функції — відносно — постійний вид трудової діяльності, яка передбачає певну сукупність теоретичних знань, практичного досвіду і трудових навичок; 3) коло обов'язків такого працівника регламентується трудовим договором, контрактом, службовою інструкцією або іншими нормативно — відомчими актами [43, с. 62—63]. Цю точку зору В.К. Матвійчука, якої ми дотримуємося, необхідно ще доповнити ознакою статусу: «працівник не має статусу службової особи і повноважень державно-владних». Більш детальне вивчення їх змісту не входить до предмета цього дослідження. Проте, відзначимо, що в кожному конкретному випадку вчинення злочину, передбаченого ст. 182 КК України, правоохоронні органи та суд у своїй діяльності мають встановлювати як статус суб'єкта злочину, так і функції обов'язки такої особи з тією метою, щоб не допустити ототожнення державно — владного статусу і функцій службової особи з відсутністю такого статусу в поєднанні з функціями виробничо-професійного характеру, а також зазначити і виявити відсутність вищезазначених функцій і статусу, коли мова йде про суб'єкт злочину, передбачений ст. 182 КК України, тобто коли цей злочин, вчиняється приватною особою.

Як передбачалося вище, розглядаючи в динаміці дії службової і неслужбової особи, а також правові наслідки їх діянь, ми можемо розпочати аналіз ознак приватної особи як можливого суб'єкта злочину, передбаченого ст. 182 КК України. Поняття «приватна особа», як показує вивчення нами опитування, не зв'язують розуміння суб'єкта злочину з вищезазначеними функціями службової і неслужбової особи, тобто розглядають його не у зв'язку з роботою, що виконувалась, або зі службовими повноваженнями чи професійними функціями, або зі службовим становищем. Ми приєднуємось до думки В.К. Матвійчука, що така особа вчиняє злочин за своєю особистою ініціативою, у своїх приватних інтересах [45, с. 63], але дещо з уточненням, доповнивши цю думку таким змістом: «Така особа вчиняє злочин поза функціями та статусом службової та неслужбової осіб, діючи як приватна особа не в інтересах суспільства».

Ми згодні з позицією В.К. Матвійчука, що поняття «приватна особа» і «службова особа» належать до різних систем відліку і їх (ці поняття) не можна порівнювати і протиставляти, а тому методологічне правильним буде, якщо конкретні системи розглядаються в конкретних умовах (тобто в системі досліджуваних суспільних відносин) [42, с. 63], а саме, які охороняються ст. 182 КК України. Отже, повнота поняття «суб'єкт злочину» виявляється в тому, що воно повинно мати повноту обсягу цього поняття (тобто має бути відсутня пустота, відсутність наповнення цього поняття). З цього приводу слід погодитися з позицією В. К. Матвійчука і положень формальної логіки, що при діянні певного поняття, а саме «суб'єкт злочину», сума обсягів понять-ділителів: «службова», «неслужбова» і «приватна» особа має бути рівною обсягу ділимого поняття [42, с. 64]. Таким чином, можна дати визначення приватної особи як суб'єкта злочину: це фізична осудна особа, якій виповнився до моменту вчинення злочину вік кримінальної відповідальності, яка вчиняє злочин, не маючи функції та статусу службової особи, не перебуває в трудових відносинах, діє як приватна особа не в інтересах суспільно корисної діяльності.

Виходячи з означеного вище, не можна погодитися з С.Б. Гавришем щодо заперечення ним виділення такого суб'єкта злочину, як приватна особа, і ототожнення ним приватної особи та неслужбової, де він прямо зазначає, що «приватна особа і є неслужбовою» [46, с. 48], це навіть мало законодавче оформлення в ст. 155-2 КК України 1960 р. Тому зазначене має бути враховане і в чинному законодавстві, адже вчинення злочину порушення недоторканності приватного життя неслужбовою або службовою особами, що пов'язане з їх функціями і становищем, свідчить про більшу суспільну небезпечність їх діяння, ніж того, яке вчинила приватна особа. Щодо положень, на яких наполягає С.Б. Гавриш, зазначаючи, що громадянин України чи особа без громадянства й іноземний громадянин не є приватними особами, а представляються як спеціальні суб'єкти [46, с. 48], то з ними не можна погодитися, оскільки вони стають спеціальними суб'єктами лише в конкретних передбачених законом випадках, як такі, а не взагалі.

Таким чином, ми дослідили ознаки приватної, неслужбової і службової особи, спробували довести до несуперечності поняття «суб'єкт злочину».

Дещо іншою термінологією користуються при визначенні суб'єкта злочину В. Пакутін та П. Повеліцина. Так, для позначення можливих суб'єктів конкретного злочину ними використовується поняття «громадяни» разом зі службовими особами [47, с. 28; 48, с. 11]. Нам здається, що правильну позицію в цьому питанні займає В.К. Матвійчук, який зазначає, що «використання терміна «громадяни» в поєднанні зі службовими особами як складовими суб'єкта злочину є неправомірним» [43, с. 63]. Дійсно, таке поєднання можливих суб'єктів окремого складу злочину приводять до певної логічної помилки, тобто невідповідності членів поділу і їх пересіченню, перетину [43, с. 63], а на нашу думку, призводить до повного відторгнення їх одного від одного, адже очевидно, що службові особи є також громадянами. Крім того, при такому поєднанні вбачається і друга логічна помилка – неповнота поділу [43, с. 63]. Що, на нашу думку, є істотною методологічною помилкою. Автори, виходячи з механізму логіки мислення, використовуючи поняття «громадяни», не включають як можливих суб'єктів злочину осіб без громадянства, іноземних громадян, неслужбових і приватних осіб. Це ще раз підтверджує нашу позицію щодо суб'єкта злочину.

Цікавий типовий підхід до визначення суб'єкта окремого злочину ми бачимо в А. Писарева [34, с. 10]. Для його позначення він використовує поняття «будь-які особи». Ми так само, як і В.К. Матвійчук, вважаємо, що таке позначення суб'єкта надто загальне порівняно з переліченими і не має достатнього рівня конкретизації, яка необхідна для правоохоронних органів, тому що у вирокі суду таке формулювання неприпустиме. Дійсно, вирішуючи питання про кваліфікацію окремого злочину, орган дізнання, досудового слідства чи суд можуть надто широко розуміти можливий суб'єкт злочину, що призведе до порушення законності. Під таким можна розуміти фізичну чи юридичну особу як таку. Яка на момент вчинення злочину досягла 16-ти річного віку і якій не виповнилось 16 років (як приватна, так і неслужбова особа, а також слухно, що й службова особа). Така невизначеність у змісті суб'єкта не може сприяти

правильному встановленню суб'єкта конкретного злочину, у тому числі й такого діяння, що передбачене ст. 182 КК України. Крім того, це прямо суперечить предмету доказування (ст. 64 КПК України) за кримінальними провадженнями. На переконання С.Б. Гавриша, поділ суб'єктів на загальний і спеціальний не є достатнім, бо не відображає соціального і правового статусу суб'єкта [46, с. 484]. Насправді це так, оскільки ці терміни є певною абстракцією, що позбавила соціального змісту, тобто реальності суб'єкта як такого.

Зазначена вище термінологія щодо класифікації суб'єктів злочинів доповнилася пропозицією С.Б. Гавриша, який вимушено все-таки в кінцевому підсумку майже згодився з позицією приватної особи, запропонованою В.К. Матвійчуком, але вже в певній своїй інтерпретації, у якій він називає ще й окремі позначення суб'єкта злочину: «Під приватними особами, як свідчить аналіз кримінально-правових норм, розуміються такі, котрих не можна визнати службовими особами при вчиненні конкретного злочину або які для його вчинення не використовують своїх фахових функцій, пов'язаних із дотриманням правил екологічної безпеки 1. Особи, які виконують приватну роботу, пов'язану із ризиком небезпечних наслідків, ...або використовують у своїй діяльності небезпечні предмети та речовини...їх, найімовірніше, можна визначити як «звичайних злочинців»... . Особи, які через життєві ситуації чи інші обставини створили умови для невиправданого екологічного ризику... . Очевидно, що приватна особа як суб'єкт аналізованої групи деліктів характеризується, по-перше, тим, що вона діє в системі існуючих нормативів екологічної безпеки, яких зобов'язана дотримуватися ... зазначене також свідчить про те, що при вчиненні подібних злочинів приватна особа повинна мати певні знання, навички, підготовку, досвід життя тощо (особливо «звичайні злочинці»)»... » [46, с. 481–483].

Нам уявляється, що це вже крок у дослідженні приватної особи, а не категоричне заперечення, але цей крок не називає ознаки приватної особи, а використання термінів «звичайні злочинці», «випадкові злочинці» більше може свідчити про їх кримінологічні характеристики. Водночас використання чи невикористання своїх фахових навичок або знань не робить суб'єкта приватною, службовою чи неслужбовою особою.

Вважаємо, що теоретичне вирішення питання про суб'єкт злочину порушення недоторканності приватного життя повинно, перш за все, слугувати практиці боротьби з указаними злочинами. Розробки в науці кримінального права можуть бути сприйняті практикою лише в тому випадку, якщо достатньою мірою конкретизовані і базуються на реальних умовах життя суспільства, мають правові та соціальні основи, які піддаються оцінці зі сторони кримінального закону.

Таким чином, маючи основні методологічні і теоретичні засади щодо суб'єкта складу злочинів і, зокрема, щодо злочину порушення недоторканності приватного життя, проведемо дослідження діяння, передбаченого ст. 182 КК України.

Відносно суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя у юридичній літературі висловлені різні і не завжди теоретично і прак-

тично обґрунтовані погляди. Одні автори зазначають, що «суб'єкт цього злочину загальний. Порушення недоторканності приватного життя службовою особою з використанням наданих їй влади чи службового становища, якщо воно заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам та інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, утворює сукупність злочинів і потребує кваліфікації за статтями 182 і 364 або в 365 КК України [49, с. 495]. Другі наполягають, що «суб'єкт цього злочину — будь-яка особа/ Якщо такі дії були вчинені службовою особою з використанням наданих їй повноважень і заподіяли істотну шкоду охоронюваним правам свободам та інтересам окремих громадян, інтересам юридичних осіб або чи громадським інтересам запитає то матиме місце сукупність злочинів(статті 182 і 364 КК України). У тих випадках, коли недоторканність приватного життя було порушено внаслідок службової недбалості, то за наявності до того підстав вчинене може кваліфікуватися за статтею 367 КК України як службова недбалість» [50, с. 146—147]. Треті упевнені, що «суб'єктом злочину є осудна фізична особа, що досягла 16-річного віку. Якщо вказана особа є службовою і має доступ до такої інформації за родом своєї роботи, то при наявності підстав у діях такої особи можуть мати місце сукупність злочинів за статтею 182 КК України і відповідно службового злочину [51, с. 401]. Четверті переконують, що «суб'єкт злочину є будь-яка особа, що досягла 16 років. Якщо такі дії були вчинені службовою особою з використанням наданих їй повноважень і заподіяли істотну шкоду охоронюваним права, свободам та інтересам окремих громадян, інтересам юридичних осіб, або державним чи громадським інтересам, то матиме місце сукупність злочинів за статтею 182 і статтею 364 або 365 КК України. У випадках, якщо недоторканність приватного життя була порушена внаслідок службової недбалості, за наявності до того підстав, вчинене може кваліфікуватися за статтею 367 КК України як службова недбалість. Якщо предметом поширення була конфіденційна інформація щодо стану здоров'я особи, яку розголосив спеціальний суб'єкт, і таке діяння спричинило тяжкі наслідки, то вчинене підлягає кваліфікації за спеціальною нормою — статтею 145 КК України незаконне розголошення лікарської таємниці [52, с. 197]. П'яті наполягають, що «суб'єкт злочину — загальний. У разі порушення недоторканності приватного життя службовою особою внаслідок службової недбалості вчинене можна кваліфікувати за наявності підстав для того за статтями 367 або 425 КК України» [53, с.411]. Шості запевняють, що «суб'єктом злочину є особа, що досягла 16-річного віку. Розголошення окремих видів конфіденційної інформації про особу може утворювати склади інших злочинів, передбачених статтями 132, 145, 159, 163, 381 КК України. За зазначеними статтями передбачена відповідальність за розголошення окремих видів конфіденційної інформації щодо особи, незалежно від того, яким чином вона стала відома особі, що її розголосила. А тому, якщо розголошенню таких відомостей передувало їх незаконне збирання чи зберігання, дії винного мають кваліфікуватися за статтею 182 КК України та відповідною статтею, якою передбачено відповідальність за розголошення таких видів конфіденційної інформації про особу. Відповідно до статті 22 Закону

України «Про державну статистику» від 17 вересня 1992 року в редакції від 13 липня 2000 року (ВВР. — 1992. — № 43. — Ст. 608; 2000. — № 43. — Ст. 362) не заборонено поширення знеособлений статистичної інформації у наведеному вигляді, яка не дозволяє визначити конфіденційну статистичну інформацію щодо конкретного респондента. Дії по незаконному збиранню конфіденційної інформації про особу, вчинені з порушенням таємниці листування телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, або з незаконним використанням спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, утворюють сукупність злочинів, передбачених статтею 182 та відповідними частинами статті 163 чи 359 КК України [54, с. 364]. Сьомі вважають, що «суб'єкт злочину — це фізична осудна особа, якій до вчинення злочину виповнилося 16 років. Вчинення таких дій службовою особою має кваліфікуватися, за наявності достатніх підстав, за сукупністю злочинів, передбачених статтею 182 та відповідними частинами статті 364 чи 365 КК України» [55, с. 196]. Існує також думка, що суб'єкт складу злочину, передбаченого статтею 137 Російської Федерації — будь-яка фізична особа, що досягла 16 років [56, с. 202].

Така кількість поглядів і суджень щодо суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя без будь-яких переконливих доводів, що підтверджують ці висновки, приводить до неточного застосування закону і не може слугувати науковими і практичними рекомендаціями для правоохоронних органів та суду. З метою розроблення рекомендацій для встановлення кола суб'єктів злочину, передбаченого статтею 182 КК України, насамперед проаналізуємо наявні погляди на ту термінологію, яку автори при цьому застосовують. Так, М.І. Мельник, О.О. Семенюк (автори першої та п'ятої точок зору) при визначенні суб'єкта досліджуваного злочину використовують абстрактний термін «загальний суб'єкт», що не відображає соціальну сутність суб'єкта (не конкретизують, чи може бути виконавцем злочину приватна особа або не службова особа тощо). Зазначене суперечить існуючій практиці досудового розслідування та судового розгляду цієї категорії справ, а також чинному законодавству про кримінальну відповідальність, де таке наголошення відсутнє. Натомість автори науково-практичного коментаря під редакцією М.О. Потебенька, В.Г. Гончаренка та А.П. Бабій використовують при визначенні суб'єкта цього злочину положення «фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку». На наш погляд, це більш точне визначення суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя, але воно є неконкретним (не конкретизує суб'єкта цього діяння), тобто автори не зазначають, а яка саме фізична особа. Крім того, вони опускають законодавчі положення стосовно того, що таким суб'єктом може бути також і обмежено осудна особа. У той же час П.П. Андрушко, визначаючи суб'єкта цього злочину, взагалі обмежуються вказівкою на те, що суб'єктом цього діяння є особа, яка досягла 16-річного віку, але не зазначає такі ознаки суб'єкта, як: фізична, осудна або обмежено осудна особа. Це дає можливість особі, яка застосовує статтю 182 КК України, розширено розуміти суб'єкта, у тому числі і як юридичну особу. У цьому судженні чомусь відсутня конкретизація такого виконавця злочину.

Цікаву позицію щодо суб'єкта злочину ми знаходимо у Ю. В. Гродецького, С. В. Гзімчука, де вони надто широко визначають коло суб'єктів цього злочину, використовуючи термін «будь-яка особа». У цьому визначенні опускаються такі ознаки суб'єкта, як: фізична осудна особа, або обмежено осудна особа, а також не зрозуміло, чи може бути суб'єктом цього злочину юридична особа; також відсутня конкретизація суб'єкта цього злочину. Близьке за змістом судження І. О. Зінченка, який використовує при позначенні суб'єкта термін «будь-яка особа, що досягла 16-річного віку» та доповнює попереднє визначення такої ознаки суб'єкта злочину, як вік. Найбільш повне визначення суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя, на наше переконання, пропонує Т. М. Нуркаєва, але і в цьому визначенні є наступні упущення: не зазначається, що такий злочин може вчинятися обмежено осудною особою; відсутня конкретизація суб'єктів цього злочину.

Позитивними положеннями у визначення суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя є такі: 1) що порушення недоторканності приватного життя службовою особою з використанням наданих їй влади чи службового становища, якщо воно заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам та інтересам громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, утворює сукупність злочинів і потребує кваліфікації за статтями 182 і 364 або 365 КК України (автори М. І. Мельник, Ю. В. Гродецький, С. В. Гзімчук, І. О. Зінченко, А. П. Бабій, автори Науково-практичного коментаря Кримінального кодексу за редакцією М. О. Потебенька, В. Г. Гончаренка); 2) що у разі порушення недоторканності приватного життя службовою особою внаслідок недбалості діяння слід кваліфікувати за статтею 367 або 425 КК України (автори І. О. Зінченко, О. Семенюк, М. І. Мельник, Ю. В. Гродецький, С. В. Гзімчук, А. П. Бабій); 3) що якщо предметом поширення була конфіденційна інформація щодо стану здоров'я особи, яку розголосив спеціальний суб'єкт, і таке діяння спричинило тяжкі наслідки, то вчинене підлягає кваліфікації за спеціальною нормою — статтею 145 КК України як незаконне розголошення лікарської таємниці (І. О. Зінченко); 4) що якщо розголошення конфіденційних відомостей, передбачених статтями 132, 145, 159, 163, 381 КК України передувало їх незаконне збирання чи зберігання, дії винного слід кваліфікувати за статтею 182 КК України та відповідною статтею, якою передбачено відповідальність за розголошення таких видів конфіденційної інформації про особу (П. П. Андрушко).

Незважаючи на ці позитивні положення, в судженнях авторів публікацій стосовно суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя чомусь опускаються з поля зору дослідження неслужбова особа та приватна особа, а також можливість вчинення цього злочину громадянином України, особою без громадянства та громадянином іноземної держави. Стосовно службової особи складається враження, що службова особа такою загальною ознакою суб'єкта як осудність — взагалі не наділена. Крім того, певною мірою проблема визначення суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя, передбаченого 182 КК України, також знайшла своє вирішення на законодавчому рівні і в деяких зарубіжних джерелах [57; 58; 59; 60; 61].

Висновки. Враховуючи позитивні положення з указаних точок зору та наші зауваження щодо неповноти визначення суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя, можна сформулювати наступне визначення суб'єкта злочину, передбаченого статтею 182 КК України: під суб'єктом злочину порушення недоторканності приватного життя слід розуміти фізичну осудну приватну, неслужбову особу (громадянина України, особу без громадянства, громадянина іноземної держави), якій до моменту вчинення злочину виповнилося 16 років, та яка вчинила дії, передбачені частинами першою та другою статті 182 КК України. Якщо порушення недоторканності приватного життя було вчинено службовою особою з використанням наданих їй влади службового становища і заподіяло істотну шкоду охоронюваним законом правам свободам та інтересам окремих громадян, або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб, то утворюється сукупність злочинів, що потребують кваліфікації за статтями 182, 364 або 365 КК України; у разі порушення недоторканності приватного життя внаслідок невиконання або неналежного виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, або інтересам окремих юридичних осіб, діяння слід кваліфікувати за статтею 357 або 425 КК України. Якщо предметом поширення була конфіденційна інформація щодо стану здоров'я особи, яку розголосив спеціальний суб'єкт, і таке діяння спричинило тяжкі наслідки, то вчинене підлягає кваліфікації за спеціальною нормою — статтею 145 КК України як розголошення лікарської таємниці. У тому випадку, коли розголошенню конфіденційних відомостей, передбачених статтями 132, 145, 159, 163, 381 КК України, передувало їх незаконне збирання чи зберігання, дії винного мають кваліфікуватися за статтею 182 КК України та відповідною статтею, якою передбачена відповідальність за розголошення таких видів конфіденційної інформації про особу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Абдуразаков С.А.* Субъект преступления по Уголовному кодексу Узбекской ССР / С.А. Абдуразаков, Г.А. Ахмедов // Вопросы совершенствования законодательства Узбекской ССР; [ред. кол. Г.А. Ахмедов и др.]. — Ташкент : Фан, 1970. — С. 137–147.
2. *Ахмедов Г.А.* О соотношении криминологических и уголовно-правовых категорий. Личность преступника и субъект преступления/ Г.А. Ахмедов, Б.А. Миренский // *Общественные науки в Узбекистане*, 1975. — № 10. — С. 23–28.
3. *Боровых Л.В.* Проблемы возраста в механизме уголовно-правового регулирования : Автореф. дис. на соискание научн. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.08. — уголовное право и криминология; уголовно-исправительное право / Л.В. Боровых — М., 1974. — 39 с.
4. *Бородин С.В.* К вопросу совершенствования законодательства об уголовной ответственности несовершеннолетних / С.В. Бородин, Н.А. Носков // *Современные тенденции развития уголовной политики и уголовного законодательства*. — М. : Юрид. лит., 1994. — С. 57–59.

5. *Владимиров В.А.* Субъект преступления по советскому уголовному праву. Лекция / В.А. Владимирова, Г.А. Левицкий — М. : ВШ МООП РСФСР, 1964. — 59 с.
6. *Наумов А.В.* Предприятия на скамье подсудимых / А.В. Наумов // Сов. юстиция. — 1992. — № 17—18. — С. 3—4.
7. *Орлов В.С.* Субъект преступления по советскому уголовному праву / В.С. Орлов — М. : Госюриздат, 1958. — 260 с.
8. *Орымбаев Р.* Специальный субъект преступления / Р. Орымбаев. — Алма-Ата : Изд-во Алма-атинского ун-та, 1977. — 153 с.
9. *Павлов В.Г.* Субъект преступления / В.Г. Павлов. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. — 318 с.
10. *Розенко В.І.* Суб'єкт злочину / В.І. Розенко, В.К. Матвійчук. — К. : Академія МВС, 1984. — 36 с.
11. *Светлов А.Я.* Ответственность за должностные преступления / А.Я. Светлов — К. : Наукова думка, 1978. — 304 с.
12. *Протченко Б.А.* Невменяемость в советском уголовном праве / Б.А. Протченко // Правоведение, 1987. — С. 82—84.
13. *Тацій В.Я.* Суб'єкт злочину / В.Я. Тацій // Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник для студентів юрид. спец. вищ.закладів освіти / М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов та ін.; за ред. професорів М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — Київ—Харків : Юринком Інтер—Право, 2001. — С. 130—141.
14. Уголовное право УССР. Особенная часть: Учебник / М.И. Бажанов, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, и др.; под. ред. М.И. Бажанова и др. — К. : Вища школа, 1989. — 455 с.
15. *Устименко В.В.* Специальный субъект преступления (понятия и виды): Учебное пособие / В.В. Устименко. — Харьков : Харьковский юрид. институт, 1989. — 104 с.
16. *Шевченко Я.Н.* Правовое регулирование ответственности несовершеннолетних / Я.Н. Шевченко — К. : Наукова думка, 1976. — 189 с.
17. Полный курс уголовного права: В 5 т./ Под ред. докт. юр. наук, проф., заслуженного деятеля наук РФ А. И. Коробеева Т. 1: Преступление и наказание. — СПб : Юридический центр Пресс, 2008. — 1133 с.
18. Кримінальний кодекс України від 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 25—26. — Ст. 131.
19. Большая Советская Энциклопедия. — М. : Изд-во «Энциклопедия», 1975. — Т. 9. — 986 с.
20. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. — М. : Сов. энциклопедия, 1983. — 840 с.
21. *Шабалин В.А.* Методологические вопросы правоведения / В.А. Шабалин. — Саратов : Изд-во Саратовского ун-та, 1972. — С. 13—14.
22. *Ядов В.А.* Социологическое исследование: Методология. Программа. Методы / В.А. Ядов. — М., 1987. — 24 с.
23. *Гегель Г.В.* Філософія права / Г.В. Гегель. — М. : Мысль, 1990. — 526 с.
24. *Філінчук Г.Г.* Словник термінів з питань екології та безпеки життя і діяльності: Навчальний посібник / Г.Г. Філінчук; ред. колегія: Г.Г. Філінчук, Б.Г. Чижевський, В.А. Широков та ін. — Чернівці : Зелена Буковина, 2003. — 752 с.
25. *Фейербах Л.* Уголовное право / Л. Фейербах. — СПб. : Медицинская тип., 1810. — 486 с.

26. *Пионтковский А.А.* Уголовно-правовые воззрения И. Канта, Л. Фейербаха, И. Фихте / А.А. Пионтковский . — М. : Профобразование, 1971. — 112 с.

27. *Шишов О.Ф.* Становление и развитие науки уголовного права в СССР / О.Ф. Шишов. — М., 1981. — 67 с.

28. *Красиков Ю.А.* Доктрина русского уголовного права: источники и тенденции развития / Ю.А. Красиков // Современные тенденции развития уголовной политики и уголовного законодательства: Тез. докл. конф. 27–28 января 1994 г. / Под ред. С.В. Бородина и др. — М., 1994. — С. 35–36.

29. *Брайнин Я.М.* Уголовная ответственность и ее основание в советском уголовном праве / Я.М. Браинин. — М. : Госюриздат, 1963. — 281 с.

30. *Трайнин А.Н.* Общее учение о составе преступления / А.Н. Трайнин. — М. : Госюриздат, 1957. — 191 с.

31. *Лейкина Н.С.* Советское уголовное право. Часть общая : Учебн. пособие / Н.С. Лейкина. — Л., 1960. — С. 229–234.

32. *Лопашенко Н.А.* Экологические преступления: Комментарий к главе 26 УК РФ / Н.А. Лопашенко. — СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. — 802 с.

33. *Пионтковский А.А.* Преступление в области природных богатств / А.А. Пионтковский // Курс советского уголовного права. Т. V. — М. : Наука, 1971. — С. 513–544.

34. *Писарев А.* Правовая охрана и защита лесов / А. Писарев // Советская юстиция. 1982. — № 7. — С. 7–10.

35. *Гавриш С.Б.* Кримінальна відповідальність за незаконну порубку лісу (ст. 160 КК УРСР) / С.Б. Гавриш // Радянське право. — 1980. — № 7. — С. 32–33.

36. *Пакутин В.* Ответственность за незаконную вырубку леса / В. Пакутин // Соц. Законность. — 1978. — № 11. — С. 40–42.

37. *Баулін Ю.В.* Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення / Ю.В. Баулін // Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; за заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К. : Ін Юре, 2003. — С. 830–899.

38. *Матвейчук В.К.* Уголовно-правовая борьба органов внутренних дел с преступным загрязнением водных объектов: Учебное пособие / В.К. Матвейчук. — К. : НИ и РИО Украинской академии внутренних дел, 1992. — 79 с.

39. *Ожегов С.И.* Словарь русского языка: ОК 5700 слов / Под ред. чл.-корр. АН СССР Н.Ю. Шведовой. — 19 изд. испр. — М. : Рус. яз., 1987. — 846 с.

40. *Даль В.* Толковый словарь живого великорусского языка. В 4 т. / В. Даль. — М. : ГИС, 1955–1956. — Т. 3. — 555 с.

41. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — Київ—Ірпін : ВТФ «Перун», 2003. — 1440 с.

42. *Здравомыслов Б.В.* Должностные преступления. Понятие и квалификация / Б.В. Здравомыслов. — М. : Юрид. лит., 1975. — С. 30–31.

43. *Матвейчук В.К.* Уточнение понятия субъекта экологических преступлений на современном этапе развития общества и государства / В.К. Матвейчук // Проблемы борьбы зі злочинністю в Україні: Тези доповідей і повідомлень респ. наук. конф. — К. : АН України, Інститут держави і права ім. В.М. Корецького, 1992. — С. 62–63.

44. *Мельник М.І.* Злочини у сфері служб, діяльності / М.І. Мельник // Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю.В. Александров,

О.О. Дудоров, В.А. Клименко та ін.; за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. — К. : Юридична думка, 2004. — С. 491—513.

45. Пакутин В. Уголовно-правовая охрана вод и воздуха от загрязнений / В. Пакутин // Соц. законность. — 1977. — № 6. — С. 40—42.

46. Гавриш С.Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні. Проблеми теорії, застосування і розвитку кримінального законодавства / С.Б. Гавриш. — К. : Інститут Законодавства Верховної ради України, 2002. — 636 с.

47. Пакутин В. Ответственность за незаконную вырубку леса / В. Пакутин // Соц. законность. — 1978. — № 11. — С. 26—29.

48. Повелицина П.Ф. Уголовно-правовая охрана природы в СССР / П.Ф. Повелицина. — М. : Юрид. лит., 1981. — 88 с.

49. Мельник М.І. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / М.І. Мельник // Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — 9-те вид., переробл. та допов. — К. : Юридична думка, 2012. — С. 407—500.

50. Гродецький Ю.В. Коментар до § 3 і 5 КК України / Ю.В.Гродецький, С.В. Гізімчук, В.І. Тютюгін // Кримінальне право України: Особлива частина: підручник / Ю.В.Баулін, В.І.Борисов, В.І. Тютюгін. — 5-те вид., переробл. і допов. — Х. : право, 2015. — С. 127—134, 140—149.

51. Бабій А.П. Преступления против избирательных, трудовых и других личных прав и свобод граждан / А.П. Бабий // Уголовный кодекс Украины. Комментарий: Под ред Ю.А. Кармазина и Е.Л.Стрельцова. — Харьков, ООО «Одиссей», 2001. — С. 345—405.

52. Зінченко І.О. Коментар до ст. 182 КК України / І. О.Зінченко // Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2-х томах; Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. — Х. : Право, 2013. — С. 196—197.

53. Семенюк О.О. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина / О.О.Семенюк //Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Гришук, А.В. Савченко [та ін.]; За заг. ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея; НАВС. — К. : Юрінком Інтер, 2016. — С. 369—414.

54. Андрушко П.П. Коментар до ст. 182 КК України / П.П. Андрушко // Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України: За станом законодавства і постанов Пленуму Верховного Суду України на 1 грудня 2001 р.; за ред. С.С. Яценка. — К. : А.С.К., 2002. — С. 362—364.

55. Науково-практичний коментар до кримінального кодексу України. У 2-х ч. / Під заг. ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. — К. : Форум, 2001. — Частина особлива. — 944 с.

56. Нуркаева Т.Н. Личные (гражданские) права и свободы человека и их охрана уголовно-правовыми средствами: вопросы теории и практики. — СПб. : Изд-тво «Юридический центр Прес», 2003. — 254 с.

57. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 226 p.

58. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg : “Yuridichesky Center — Press”, 2002. — 366 p.

59. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yu. V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2002. — 366 p.

60. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001. — 313 p.

61. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Yuridicheskyy Center — Press”, 2001. — 298 p.

REFERENCES

1. *Abdurazakov S.A.* Subekt prestupleniya po Ugolovnomu kodeksu Uzbekskoy SSR / S.A. Abdurazakov, G.A. Ahmedov // *Voprosy sovershenstvovaniya zakonodatel'stva Uzbekskoy SSR*; [red. kol. G.A. Ahmedov i dr.]. — Tashkent: Fan, 1970. — S. 137–147.

2. *Ahmedov G.A.* O sootnoshenii kriminologicheskikh i ugolovno-pravovykh kategoriy. Lichnost' prestupnika i subekt prestupleniya / G. A. Ahmedov, B. A. Mirenskiy // *Obshchestvennye nauki v Uzbekistane*, 1975. — № 10. — S. 23–28.

3. Borovyh L.V. Problemy vozrasta v mehanizme ugolovno-pravovogo regulirovaniya : Avtoref. dis. na soiskanie nauchn. stepeni dokt. jurid. nauk : spec. 12.00.08. — ugolovnoe pravo i kriminologiya; ugolovno-ispravitel'noe pravo / L.V. Borovyh — M., 1974. — 39 s.

4. *Borodin S.V.* K voprosu sovershenstvovaniya zakonodatel'stva ob ugolovnoj otvetstvennosti nesovershennoletnih / S.V. Borodin, N.A. Noskov // *Sovremennye tendencii razvitiya ugolovnoj politiki i ugolovnogo zakonodatel'stva.* — M. : Jurid. lit., 1994. — S. 57–59.

5. *Vladimirov V.A.* Subekt prestupleniya po sovetskomu ugolovnomu pravu. Lekcija / V.A. Vladimirov, G.A. Levickiy — M. : VSh MOOP RSFSR, 1964. — 59 s.

6. *Naumov A.V.* Predpriyatija na skam'e podsudimyh / A.V. Naumov // *Sov. justiciya.* — 1992. — № 17–18. — S. 3–4.

7. *Orlov V.S.* Subekt prestupleniya po sovetskomu ugolovnomu pravu / V.S. Orlov — M. : Gosjurizdat, 1958. — 260 s.

8. Orymbaev R. Special'nyy subekt prestupleniya / R. Orymbaev. — Alma-Ata : Izdvo Alma-atinskogo un-ta, 1977. — 153 s.

9. *Pavlov V.G.* Subekt prestupleniya / V.G. Pavlov. — SPb. : Juridicheskij centr Press, 2001. — 318 s.

10. *Rozenko V.I.* Subiekt zlochynu / V.I. Rozenko, V.K. Matviichuk. — K. : Akademiia MVS, 1984. — 36 s.

11. *Svetlov A.Ja.* Otvetstvennost' za dolzhnostnye prestupleniya / A.Ja. Svetlov — K. : Naukova dumka, 1978. — 304 s.

12. *Protchenko B.A.* Nevmenjaemost' v sovetskom ugolovnom prave / B.A. Protchenko // *Pravovedenie*, 1987. — S. 82–84.

13. *Tatsii V.Ya.* Subiekt zlochynu / V.Ya. Tatsii // *Kryminalne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : Pidruchnyk dlia studentiv yuryd. spets, vshchch.zakladiv osvity / M.I. Bazhanov, Yu. V. Baulin, V. I. Borysov ta in.; za red. profesoriv M. I. Bazhanova, V.V. Stashysa, V. Ya. Tatsiia.* — Kyiv—Kharkiv : Yuryнком Inter—Pravo, 2001. — S. 130–141.

14. *Ugolovnoe pravo USSR. Osobennaja chast' : Uchebnik / M.I. Bazhanov, V.V. Stashis, V. Ja. Tacij, i dr.; pod. red. M.I. Bazhanova i dr.* — K. : Vyshcha shkola, 1989. — 455 s.

15. *Ustimenko V.V.* Special'nyj subekt prestuplenija (ponjatija i vidy): Uchebnoe posobie / V.V. Ustimenko. — Har'kov : Har'kovskij jurid. institut, 1989. — 104 s.
16. *Shevchenko Ja.N.* Pravovoe regulirovanie otvetstvennosti nesovershennoletnih / Ja.N. Shevchenko — K. : Naukova dumka, 1976. — 189 s.
17. Polnyj kurs ugolovnogogo prava: V 5 t./ Pod red. dokt. jur. nauk, prof., zasluzhennogo dejatelja nauk RF A.I. Korobeeva T. 1: Prestuplenie i nakazanie. — SPb : Juridicheskij centr Press, 2008. — 1133 s.
18. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 2001 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. — 2001. — № 25–26. — St. 131.
19. Bol'shaja Sovetskaja Jenciklopedija. — M. : Izd-vo "Jenciklopedija", 1975. — T. 9. — 986 s.
20. Filosofskij jenciklopedicheskij slovar' / Gl. redakcija: L.F. Il'ichev, P.N. Fedoseev, S.M. Kovalev, V.G. Panov. — M. : Sov. jenciklopedija, 1983. — 840 s.
21. *Shablin V.A.* Metodologicheskie voprosy pravovedenija / V.A. Shabalin. — Saratov : Izd-vo Saratovskogo un-ta, 1972. — S. 13–14.
22. *Jadov V.A.* Sociologicheskoe issledovanie: Metodologija. Programma. Metody / V. A. Jadov. — M., 1987. — 24 s.
23. *Hehel H.V.* Filosofii prava / H.V. Hehel. — M. : Mysl', 1990. — 526 s.
24. *Filinchuk H.H.* Slovnyk terminiv z pytan ekolohii ta bezpeky zhyttia i diialnosti: Navchalnyi posibnyk / H.H. Filinchuk; red. kolehiia: G.H. Filinchuk, B.H. Chyzhevskiy, V.A. Shyrokov ta in. — Chernivtsi : Zelena Bukovyna, 2003. — 752 s.
25. *Fejrbah L.* Ugolovnoe pravo / L. Fejrbah. — SPb. : Medicinskaja tip., 1810. — 486 s.
26. *Piontkovskij A.A.* Ugolovno-pravovye vozzrenija I. Kanta, L. Fejrbaha, I. Fihte / A.A. Piontkovskij. — M. : Profobrazovanie, 1971. — 112 s.
27. *Shishov O.F.* Stanovlenie i razvitie nauki ugolovnogogo prava v SSSR / O.F. Shishov. — M., 1981. — 67 s.
28. *Krasikov Ju.A.* Doktrina rus'kogo ugolovnogogo prava: istochniki i tendencii razvitija / Ju.A. Krasikov // Sovremennye tendencii razvitija ugolovnoj politiki i ugolovnogogo zakonodatel'stva: Tez. dokl. konf. 27–28 janvarja 1994 g. / Pod red. S.V. Borodina i dr. — M., 1994. — S. 35–36.
29. *Brajnin Ja.M.* Ugolovnaja otvetstvennost' i ee osnovanie v sovetskom ugolovnom prave / Ja.M. Brajnin. — M. : Gosjurizdat, 1963. — 281 s.
30. *Trajnin A.N.* Obshhee uchenie o sostave prestuplenija / A.N. Trajnin. — M. : Gosjurizdat, 1957. — 191 s.
31. *Lejkina N.S.* Sovetskoe ugolovnoe pravo. Chast' obshhaja : Uchebn. posobie / N.S. Lejkina. — L., 1960. — S. 229–234.
32. *Lopashenko N.A.* Jekologicheskie prestuplenija: Kommentarij k glave 26 UK RF / N.A. Lopashenko. — SPb. : Juridicheskij centr Press, 2002. — 802 s.
33. *Piontkovskij A.A.* Prestuplenie v oblasti prirodnyh bogatstv / A.A. Piontkovskij // Kurs sovetskogo ugolovnogogo prava. T. V. — M. : Nauka, 1971. — S. 513–544.
34. *Pisarev A.* Pravovaja ohrana i zashhita lesov / A. Pisarev // Sovetskaja justicija. 1982. — № 7. — C. 7–10.
35. *Havrysh S.B.* Kryminalna vidpovidalnist za nezakonnu porubku lisu (st. 160 KK URSSR) / S.B. Havrysh // Radianske pravo. — 1980. — № 7. — S. 32–33.
36. *Pakutin V.* Otvetstvennost' za nezakonnuju vyrubku lesa / V. Pakutin // Soc. Zakonnost'. — 1978. — № 11. — S. 40–42.
37. *Baulin Yu.V.* Zlochyny u sferi obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn, yikh analogiv abo prekursoriv ta inshi zlochyny proty zdorovia naselennia /

Yu.V. Baulin // Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Naukovo-praktychnyi komentar / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, S.B. Havrysh ta in.; za zah. red. V.V. Stashysa, V.Ya. Tatsiia. — K. : In Yure, 2003. — S. 830—899.

38. *Matvejchuk V.K.* Ugolovno-pravovaja bor'ba organov vnutrennih del s prestupnym zagrjaznieniem vodnyh obektov: Uchebnoe posobie / V.K. Matvejchuk. — K. : NI i RIO Ukrainskoj akademii vnutrennih del, 1992. — 79 s.

39. *Ozhegov S.I.* Slovar' russkogo jazyka: OK 5700 slov / Pod red. chl.-korr. AN SSSR N.Ju. Shvedovoj. — 19 izd. ispr. — M. : Rus. jaz., 1987. — 846 s.

40. *Dal' V.* Tolkovyj slovar' zhivogo velikoruskogo jazyka. V 4 t. / V. Dal'. — M. : GIS, 1955—1956. — T. 3. — 555 s.

41. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / Uklad. i holov. red. V.T. Busel. — Kyiv—Irpin : VTF “Perun”, 2003. — 1440 s.

42. *Zdravomyslov B.V.* Dolzhnostnye prestuplenija. Ponjatje i kvalifikacija / B.V. Zdravomyslov. — M. : Jurid. lit., 1975. — S. 30—31.

43. *Matvejchuk V.K.* Utochnenie ponjatija subekta jekologicheskikh prestuplenij na sovremennom jetape razvitija obshhestva i gosudarstva / V.K. Matvejchuk // Problemy borotybi zi zlochynnistiu v Ukraini: Tezy dopovidei i povidomlen resp. nauk. konf. — K. : AN Ukrainy, Instytut derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho, 1992. — S. 62—63.

44. *Melnyk M.I.* Zlochyny u sferi sluzhbb, diialnosti / M.I. Melnyk // Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna: Pidruchnyk / Yu.V. Aleksandrov, O.O. Dudorov, V.A. Klymenko ta in.; za red. M.I. Melnyka, V.A. Klymenka. — K. : Yurydychna dumka, 2004. — S. 491—513.

45. *Pakutin V.* Ugolovno-pravovaja ohrana vod i vozduha ot zagrjaznениj / V. Pakutin // Soc. zakonnost'. — 1977. — № 6. — S. 40—42.

46. *Havrysh S.B.* Kryminalno-pravova okhorona dovkillia v Ukraini. Problemy teorii, zastosuvannia i rozvytku kryminalnoho zakonodavstva / S.B. Havrysh. — K. : Instytut Zakonodavstva Verkhovnoi rady Ukrainy, 2002. — 636 s.

47. *Pakutin V.* Otvetstvennost' za nezakonnuju vyrubku lesa / V. Pakutin // Soc. zakonnost'. — 1978. — № 11. — S. 26—29.

48. *Povelicina P.F.* Ugolovno-pravovaja ohrana prirody v SSSR / P. F. Povelicina. — M. : Jurid. lit., 1981. — 88 s.

49. *Melnyk M.I.* Zlochyny proty vyborchykh, trudovykh ta inshykh osobystykh prav i svobod liudyny i hromadianyna / M.I. Melnyk // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy; za red. M.I. Melnyka, M.I. Khavroniuka. — 9-te vyd., pererobl. ta dopov. — K. : Yurydychna dumka, 2012. — S. 407—500.

50. *Hrodetskyi Yu.V.* Komentar do § 3 i 5 KK Ukrainy / Yu.V. Hrodetskyi, S.V. Hizimchuk, V.I. Tiutiuhin // Kryminalne pravo Ukrainy: Osoblyva chastyna: pidruchnyk / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin. — 5-te vyd., pererobl. i dopov. — Kh. : pravo, 2015. — S. 127—134, 140—149.

51. *Babij A.P.* Prestuplenija protiv izbiratel'nyh, trudovyh i drugih lichnyh prav i svobod grazhdan / A.P. Babij // Ugolovnyj kodeks Ukrainy. Kommentarij: Pod red Ju.A. Karmazina i E.L. Strel'cova. — Har'kov, OOO “Odisej”, 2001. — S. 345—405.

52. *Zinchenko I.O.* Komentar do st. 182 KK Ukrainy / I.O. Zinchenko // Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar: u 2-kh tomakh; Osoblyva chastyna / Yu.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin; za zah. red. V.Ya. Tatsiia, V.P. Pshonky, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. — Kh. : Pravo, 2013. — S. 196—197.

53. *Semeniuk O.O.* Zlochyny proty vyborchykh, trudovykh ta inshykh osobystykh prav i svobod liudyny i hromadianyna / O.O. Semeniuk // Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy / D.S. Azarov, V.K. Hryshchuk, A.V. Savchenko

[та in.]; Za zah. red. O.M. Dzhuzhi, A.V. Savchenka, V.V. Chernieia; NAVS. — K. : Yurinkom Inter, 2016. — S. 369—414.

54. *Andrushko P.P.* Komentar do st. 182 KK Ukrainy / P.P. Andrushko // Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnogo kodeksu Ukrainy: Za stanom zakonodavstva i postanov Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy na 1 hrudnia 2001 r.; za red. S.S. Yatsenka. — K. : A.S.K., 2002. — S. 362—364.

55. Naukovo-praktychnyi komentar do kryminalnogo kodeksu Ukrainy. U 2-kh ch. / Pid zah. red. Potebenka M.O., Honcharenka V.H. — K. : Forum, 2001. — Chastyna osoblyva. — 944 s.

56. *Nurkaeva T.N.* Lichnye (grazhdanskіe) prava i svobody cheloveka i ih ohrana ugolovno-pravovymi sredstvami: voprosy teorii i praktiki. — SPG. : Izd-tvo “Juridicheskij centr Pres”, 2003. — 254 s.

57. THE JAPANESE PENAL CODE / Edited and introduction by Doctor of Law, prof. A.I. Korobeev. — St Petersburg : “Juridicheskij Center — Press”, 2002. — 226 p.

58. The Swiss Penal Code / Preface by a member of the Council of Federation the Federal Assembly of the RF. N. Volkov; edited, translated from German, and introduction by Candidate of Law A.V. Serebrennikova; — St Petersburg : “Juridicheskij Center — Press”, 2002. — 366 p.

59. Criminal Legislation of Norway / Edited and introductory article by Doctor of Law, professor Yn.V. Golik; translated from Norwegian A.V. Zhmenya. — St. Petersburg : “Juridicheskij Center — Press”, 2002. — 366 p.

60. The Latvian Penal / edited and introduction by candidate of law A.I. Lukashov and candidate of law E.A. Sarkisova, translated from Latvian by candidate of Law A.I. Lukashov. — St. Petersburg : “Juridicheskij Center — Press”, 2001. — 313 p.

61. The Bulgarian Penal Code / edited by candidate of Law, assistant professor A.I. Lukashov; introduction by Y.I. Aidarov. — St. Petersburg : “Juridicheskij Center — Press”, 2001. — 298 p.

Матвійчук В.В. Суб'єкт злочину порушення недоторканності приватного життя за кримінальним законодавством України

У статті розкриваються загальні положення, що стосуються суб'єкта злочину. Автор з'ясовує дискусійні положення, які містяться в публікаціях, що стосуються суб'єкта злочину порушення недоторканності приватного життя за кримінальним законодавством України. У роботі уточнюються обов'язкові ознаки суб'єкта злочину, передбаченого статтею 182 Кримінального кодексу України, та пропонується авторське визначення суб'єкта цього злочину.

Ключові слова: суб'єкт злочину, порушення недоторканності приватного життя, фізична осудна особа, приватна, неслужбова особа, службова особа, вік кримінальної відповідальності.

Матвейчук В.В. Субъект преступления нарушение неприкосновенности частной жизни по уголовному законодательству Украины

В статье раскрываются общие положения касательно субъекта преступления. Автор исследует дискуссионные положения, которые содержатся в публикациях, относительно субъекта преступления нарушение неприкосновенности частной жизни по уголовному законодательству Украины. В работе уточняются обязательные признаки субъекта преступления, предусмотренного статьей 182 Уголовного кодекса Украины, и предлагается авторское определение субъекта упомянутого преступления.

Ключевые слова: субъект преступления, нарушение неприкосновенности частной жизни, физическое вменяемое лицо, частное, неслужебное лицо, служебное лицо, возраст уголовной ответственности.

Matviychuk V. A Perpetrator of a Crime of Violation of Inviolability of Private Life under Criminal Legislation of Ukraine

The article deals with the general provisions regarding a perpetrator of a crime. The author investigates discussable opinions available in scientific publications regarding a perpetrator of a crime of violation of inviolability of private life under criminal legislation of Ukraine. The necessary features of a perpetrator of a crime provided for under Article 182 of the Criminal Code of Ukraine are specified. The author's definition of a perpetrator of a crime of violation of inviolability of private life is suggested.

Keywords: Perpetrator of a Crime; Violation of Inviolability of Private Life; Natural Person of Sound Mind; Private; Unofficial Person; Official Person; Age of Criminal Responsibility

Стаття надійшла до редакції: 05.10. 2017.